

NOVIOCACTUM

Digitale nieuwsbrief van de afdeling Nijmegen van

Succulenta

Jaargang 8 nummer 11, november 2023



Notocactus rutilans uit de collectie van Theo

foto Theo



SAMENSTELLING BESTUUR VAN DE AFDELING NIJMEGEN

Theo Heijnsdijk 0487 – 542704
voorzitter th.heijnsdijk@gmail.com

Johanna Jongekrijg 06-30426230
penningmeester johannajongekrijg@gmail.com

Riet Maessen 024 – 3440425
secretaris rietmaessen@xs4all.nl

REDACTIE NOVIOCACTUM

Ben Groen 06– 50996256
 legroen28@gmail.com

Contributie: € 20,- per jaar (huisgenootleden € 10,- per jaar)

Bankrekening NL12ABNA0805932216 tnv J. Jongekrijg en/of
T. Heijnsdijk

Bijeenkomsten:

Wijkcentrum De Schakel, Archimedesstraat 9, 6533 MA Nijmegen

De 2de dinsdag in de maand behalve juni-augustus. Aanvang 19.30 precies.

Agenda

Op dinsdag 14 november Theo Heijnsdijk met ABC van vetplanten en cactussen vanaf de beginletter H

Op dinsdag 12 december een plant(en) meenemen die het eerst niet wilde doen en op de nominatie stond om in de klike te verdwijnen. En er nu er helemaal bovenop is gekomen. Wat heb je er aan gedaan om dit te bereiken.

Redactioneel

Administratie

Een lastig woord. Administratie, je moet het doen, maar leuk is anders, voor mij althans. De belastinggegevens bijhouden moet, maar ziektekosten, autokosten, woonkosten, liever niet. En de privéuitgaven gaan uit de losse hand, dat lukt heel goed, want ik ben niet zo uitgeverig van aard. Beroepsmatig was het een van de hoofdtaken, het heette alleen wat mooier, collectiebeheer. Er werd verwacht dat de conservator elk jaar door de hele collectie zou gaan en een rapport zou maken van hoe het er mee voorstond. Dus citrusexemplaar PHL0043 moest extra gesnoeid worden en erger PHL0021, 250 jaar oud, dreigt het loodje te leggen. Voor levende planten ligt het anders dan mijn collega's van de schilderijen of meubels, die moesten een restauratievoorstel met kostenberekening opstellen. Die hadden er veel meer werk aan. Na mijn pensionering kwam er een omslag, er onstond afkeer, ga niet meer jaarlijks door de collectie, hou alleen de aan- en verkopen bij en kan echt niet meer vertellen wat er staat. Voor een kleine collectie gaat dat nog wel, maar als een serieuze liefhebber kan ik niet meer doorgaan. En hoe doet u of doe jij het? Ga je ook jaarlijks door de collectie, hou je ook zorgvuldig de sterfte en geboorte van je planten bij? En hoe is de administratie van kwekers en handelaren geregeld? Hmm, misschien verstandig om er niet naar te vragen. Op de ELK vroeg ik: heb je die of die plant? Meestal wisten ze het, maar het antwoord was niet dat er een lijst verscheen en even afgecheckt of het gevraagde er was. Ik heb zo mijn twijfels.

Ben

Van de voorpagina

Notocactus rutilans

Tot 1936 wisten de cactusliefhebbers niet beter dan dat de bloemen van Notocactussen geel zijn met een rode stijl en stempel. Maar in dat jaar werd *N. herteri* beschreven. Die bloeit met purperrode bloemen en de stempel is meestal witachtig. In het zelfde jaar 1936 werd in de Sierra Largo, in het grensgebied van Brazilië en Uruguay de tweede niet geel bloeiende Notocactus gevonden. Pas in 1948 werd deze beschreven als *N. rutilans*. Die heet zo omdat 'rutilans' geelrood betekent en dat geeft dus de bloemkleur aan. Her is de stempel wel gewoon rood.

Vanaf het moment dat ik lid werd van Succulenta (in 1973, 50 jaar geleden) houd ik er een administratie op na van alles wat ik zaai. Eerst op papier, maar later natuurlijk in een computerbestand (Excel). Ik zaaide *N. rutilans* voor het eerst op 6 april 1975 en de zaden kwamen van het Clichéfonds van Succulenta. Hoe goed de opkomst was, weet ik weer niet en of er planten van overbleven ook niet. Maar in 1986 hadden we de soort, als een van de acht (!) soorten in de zaaiwedstrijd van de afdeling Nijmegen. We waren in die tijd niet kinderachtig met de aantallen zaden, het waren er 50 per portie. Ik hield daar 27 plantjes van over en die kwamen in 1991, gezellig bij elkaar staand

N. rutilans is een kleinblijvende noto. De planten worden in de natuur maar ongeveer 5 cm hoog en ze spruiten zelden. In de cultuur worden ze groter. Het zijn geen blikvangers in de verzameling maar de tamelijk lang aanblijvende bloemen compenseren ruimschoots voor dat gebrek. De soort is zelffertil, dus je hebt aan één plant genoeg om zaden te kunnen winnen.

Zoals bekend worden heeft de heer N.P. Taylor in 1987 in één klap alle notocactussen omgedoopt tot *parodia*'s. Dit jaar is de soort door Joel Lodé zelfs gedegradeerd tot ondersoort van *P. mueller-melchersii*. De naam moet volgens hem nu dus luiden: *Parodia mueller-melchersii* subsp. *rutilans*.

Theo



Foto Theo

Verslag lezing reis Mexico dinsdag 10 oktober door Andre van Zuijlen

Aanwezig: Theo, Jac, Nia, Johanna, Ben, Riet, Willem.

Theo opent de vergadering. Mededelingen: Er is bericht binnengekomen van Lieda dat haar operatie goed is verlopen. De pijn is weg, alleen heeft ze nog last van de operatie. Er is contact geweest met Anton, hij zou vanavond komen maar is helaas afwezig. Johanna heeft een bakje planten van Wilbert Hetterscheid meegenomen, te geef voor iedereen.

Spreker van vanavond is is Andre van Zuijlen over de cactussen van Mexico.

Andre is 2 x in Mexico geweest, in 2006 en 2010. De meeste opnames die vanavond getoond worden komen uit 2006, aangevuld met opnames uit 2010. Hij reisde met een vaste groep van vier personen, waaronder Henk Viscaal. De reis vond plaats binnen de deelstaat Oaxaca, in het zuidoosten van Mexico, niet ver van het schiereiland Yucatan. Er verschijnt een kaart waarop de route van de tocht is afgebeeld. De reis begint na aankomst in Oaxaca in Teozatlan, waarna de route naar het zuiden loopt. Hier werd *Mammillaria carnea* gevonden in het door *Pachycereus* gedomineerde landschap.



De kathedraal in Oaxaca

Foto Andre

Berg met pachycereussen

Foto Andre



Ook andere aspecten dan cactussen kwamen aan bod, er werd een bezoek gebracht aan een limoen-sorteercentrum. De los aangeleverde kleine citrusvruchtjes werden overgepakt in forse plastic zakken. Het landschap onderweg was groen want het had daarvoor flink geregend. Er volgden mooie opnames van planten langs de helling van de Timolon caynon. In het noordelijk stuk stond de mooie *Mammillaria dixanthocentron*, *Mammillaria supertexta* groeide iets verder bij Tomilan met *Ferocactus*, *Coryphantha*, *Agave potatorum*, *Echeveria* sp.



Coryphantha bumanna

Foto Andre

Mammillaria dixanthocentron

Foto Andre



Verder naar het zuiden nog meer *Mammillaria dixanthocentron* en *Pachycereus*. De cactussen groeiden op hellingen soms horizontaal. De loop van de Rio Grande werd gevolgd en in de groene omgeving groeiden *Mammillaria sphaelata*, *Mammillaria supertexta* en *Mammillaria mystax*. De wegen waren soms onbegaanbaar vanwege grondverschuivingen. Grote exemplaren van *Pilocereus* en *Echeveria nodulosa*. Nog verder naar het zuiden *Mammillaria nejapensis*. Het landschap wordt hier droger, veel zuilcactussen en agaves, vaak er goed uitzierend en onbeschadigd, opvallende verschijningen *Agave yuccaensis*, een ongedetermineerde enorme agave van 4 x 4 meter en *Agave sisalana*. De weg stijgt naar 3 kilometer boven zeeniveau, waar een groeiplaats van *Mammillaria dodsonii* zou groeien. De plant stond er, opvallend waren de grote epifytisch groeiende *Aporocactussen*, hangend in bomen. In deze omgeving was ook een kwekerij van *Agave sisalana*. In Mitol, bekend vanwege zijn mescal (drank) werd getoond hoe dat werkt. De geschildre agavestammetjes worden in een ketelvormige grondoven gedaan, waarvan de bodem bedekt is met verhitte stenen. Daarna afgedekt met palmmatten en aarde en 3-5 dagen gegaard. De agavehartes worden na afkoelen gemalen en vergist. De resulterende brij wordt gedestilleerd, het destillatieproduct is mescal.

Na dit toeristisch uitstapje gaat de tocht verder, richting kust van de Grote Oceaan. Onderweg nog *Coryphantha burmannii* en *Mammillaria albilanata* gespot. Vlak bij de oceaan groeide de eerste *Melocactus* op deze reis, *Melocactus oaxacensus*, de enige melo van Mexico, samen met *Hechtia* (bromeliafamilie) en meerdere agaves. Een paar prachtige opnames van sprinkhanen, wandelende takken en vlinders. In een vochtig gebied bij de kust *Mammillaria voburnensis* en bomen vol bromelia's. Een bijzondere opname was die van geiten met vastgebonden voorpoten tegen het weglopen. In deze omgeving vond het gezelschap *Echeveria nodulosa*, *Mammillaria haageana*, *Coryphantha retusa*. Op wat steniger bodem *Mammillaria mystax*.

De reis ging nu omgekeerd weer terug naar de deelstaatgrens met Puebla. Onderweg *Agave deserti*, een veld met *Ferocactus recurvus*, *Stenocactus* (vroeger *Echinofossulocactus*), *Mammillaria casoi*, *Mammillaria flavicentra*. Op een bekende vindplaats van kleine *Mammillaria hernandezii* was niets te vinden. En probleem wat hier weer naar boven kwam net als op andere plekken in Oaxaca is dat het zoeken naar cactussen lastig is omdat privégrond goed in de gaten wordt gehouden en je vaak moet maken dat je wegkomt. Gelukkig wist een local waar de planten stonden en ondanks dat het privégrond was konden de plantjes gevonden in spleten tussen rotsplaten.

Mammillaria hernandezii

Foto Andre



Tegen rotswanden groeiden Sedumplanten en op de rotsen Echeveria gigantea, die zijn naam waar maakte. Op een dor stuk grond werd Ferocactus macrodiscus gevonden.



Ferocactus macrodiscus

Foto Andre

Op de locatie van de laatste overnachting van de trip werd nog Mammillaria solisioides gevonden. De volgende dag eindigde deze tocht met het oversteken van de deelstaatgrens met Pueblo. Een mooie en zeer onderhoudende lezing,

De afdeling bedankte Andre met chocolade voor zijn voordracht.

Ben